

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці
Луцький національний технічний університет
Черкаський національний університет ім. Б.Хмельницького
Інститут регіональних досліджень ім. М.І.Долішнього

Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція

***«СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СЕРВІСНОЇ ЕКОНОМІКИ:
ТУРИЗМ, РЕКРЕАЦІЯ ТА КОМЕРЦІЙНІ ПОСЛУГИ»***

29-30 вересня 2022 року

Україна, Мукачево

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці
Луцький національний технічний університет
Черкаський національний університет ім. Б.Хмельницького
Інститут регіональних досліджень ім. М.І.Долішнього**

**СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СЕРВІСНОЇ ЕКОНОМІКИ:
ТУРИЗМ, РЕКРЕАЦІЯ ТА КОМЕРЦІЙНІ ПОСЛУГИ**

**MODERN TRANSFORMATIONS OF THE SERVICE ECONOMY:
TOURISM, RECREATION AND COMMERCIAL SERVICES**

**Збірник тез доповідей
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
29-30 вересня 2022 року**

**Україна, Мукачево
2022**

Пізнаймо наш народ! Вивчім його минувшину! Вона розповість, як жили діди, прадіди, розбудить у нас національну честь і скаже нам, хто ми є такі між іншими народами» [1].

Культурно-просвітницьке товариство «Просвіта» сприяло розвитку та поширенню української культури, вивчення краєзнавства тощо. Однією із перших було оцифровано колекцію «Наукового збірника товариства «Просвіта» і воно активно вплинуло на культурний та освітній розвиток Закарпаття [3].

На сторінках «Наукового збірника товариства «Просвіта» друкувалися праці як місцевих дослідників, так і вихідців із Галичини та Наддніпрянської України - І. Панькевича, А. Волошина, В. Гаджеги, Ф. Тішого, Г.Стрипського, М. Лелекача, Ф. Потушняка, В. Гнатюка, Ф. Колесси та багатьох інших. Тематика наукових робіт, які друкувалися, була різноманітною. Із товариством «Просвіта» був тісно пов'язаний видатний український вчений, основоположник української географічної науки О. Рудницький. Йому належить велика заслуга в дослідженні географії Підкарпатської Русі «Основи морфології і геології Підкарпатської Русі й Закарпаття взагалі», яка була опублікована в «Науковому збірнику «Просвіта» в 1925 і 1927 рр.

Історичне краєзнавство – систематизований виклад історичних, природничих, суспільно-географічних, культурологічних та господарсько-організаційних засад, яке вчить любити українські землі і все, що створено на них багатовіковою працею народу; любити, зберігати та поліпшувати необхідного для життя довкілля, досягнення гармонійних відносин суспільства з природою, перетворення України на розвинуту, економічно могутню державу з високим рівнем добробуту і культури її народу.

Список використаних джерел

1. Данилюк Д. Д. Історичне краєзнавство: робоча навчальна програма. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2009. 59 с.
2. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Історія становлення й розвитку краєзнавства в Україні //Туристичне краєзнавство. Франкова криниця. 2004.№ 38-39 (1034-1035).
3. Стряпко І. Товариство «Просвіта» в громадсько-політичному та культурному житті Закарпаття (1920–1939): монографія; ДВНЗ «УНУ», НДІ політ. регіоналістики. Ужгород: Інформ.-видав. центр ЗППО, 2012. 328 с.

УДК 069-021.131:004.946.5:719(477.87)(043.2)

НАДІЯ КАМПОВ, ОТОКАР КАСИНЕЦЬ
Мукачівський державний університет

СМАРТ МУЗЕЙ ЯК СУЧАСНА ФОРМА ПРЕДСТАВЛЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ЗАКАРПАТТЯ

Для того, щоб залишатись цікавим для відвідувача, музею вже недостатньо бути «сховищем» експонатів, як це часто можна спостерігати. Музеєві потрібно розвиватися і змінюватися, наближатися до сучасника, залучаючи і поєднуючи сучасні інтерактивні й цифрові технології та цікавий історичний контент.

У листопаді 2019 року розпочав свою роботу проєкт «Смарт Музей» на Закарпатті та прикордонних регіонах Словаччини та Угорщини. Проєкт реалізовувався міжнародним консорціумом партнерських організацій з України, Словаччини та Угорщини на чолі з громадською організацією Асоціація «Ужгород-XXI-й вік» за підтримки Європейського Союзу в рамках Програми транскордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна» 2014-2020. Партнерами проєкту були Мукачівський історичний музей (Замок Паланок), Кошицький самосправний край та Агенція регіонального розвитку Кошице у Словаччині, а також Музей ім. Германа Отто (м. Мішкольц) та Керуюче бюро замку Фюзер в Угорщині.

Основною метою проєкту «Смарт Музей – сучасні форми представлення культурної спадщини» було залучення мешканців та гостей цільових регіонів до вивчення культури та історії у сучасному інтерактивному форматі. В рамках проєкту протягом двох років здійснювалися реставраційні роботи, дослідження; створювалися нові експозиції з використанням сучасних цифрових рішень і технологій; проводилися навчання й обмін досвідом; реалізовувалися цікаві та змістовні заходи (інтерактивна анімація та уроки краєзнавства для дітей в ігровій формі та багато іншого), до яких були залучені Мукачівський історичний музей (Замок Паланок) та ще п'ять музеїв у Словаччині та Угорщині.

Команда проєкту Smart Museum активно працювала над втіленням проєкту, що передбачала використання смарт технологій для представлення культурно-історичної спадщини в новому форматі, перетворення традиційного музею на інтерактивне середовище, яке відповідало б очікуванням різних відвідувачів, допомагаючи вивчати, відчувати й переживати історію.

У 2020 році робочою групою Smart Museum було оголошено тендер на розробку анімаційного міні-серіалу про історію Замку Паланок. Після оголошення, комунікацій, уточнюючих зустрічей переможцями обрано Консорціум Darvideo Animation Studio та orestfilm. Було створено анімаційний фільм про історію Мукачівського замку та створено інтерактивну експозицію «Історія замку Паланок», проводилися краєзнавчі уроки для школярів.

Експозицію створено у співпраці проєктів «Смарт Музей – сучасні форми представлення культурної спадщини» за фінансової підтримки ЄС, та проєкту «Хроніки замку Паланок» за підтримки Українського культурного фонду.

Експозицію формують фізичні макети замку – такого, яким, як вважають дослідники, він був у різні епохи, починаючи з часу перших згадок про нього і донині; 3D-моделі замку, оцифровані експонати, три монітори (два з яких керуються дотиком і кожен відвідувач зможе обрати цікаву для себе частину – події чи персони – переглянути її, прочитати, ознайомитися), ігрові макети для наймолодших відвідувачів, експонати та інтерактивний простір, які хронологічно розповідають про історію замку.

Створений ігровий простір візуально, тактильно, крізь гру, а також відеоконтент оповідає історію замку. В інтерактивній зоні «будівництво замку»

можна через власний досвід подивитися, як зодчі створювали стіни та склепіння замку; «оборона замку» – скласти свою конструкцію про оборону середньовічного замку; «облога замку» – імпровізовано збудувати замок і спробувати взяти його штурмом, постріляти з гармати. А ще тут виділили стіну для писання крейдою, адже часто туристи люблять щось писати чи дряпати на стінах музеїв на згадку. Загалом ідея зонування полягала в створенні єдиного простору, де кожен гість стає учасником експозиції, адже всього можна торкнутися, бавитися, будувати, клікати на екрані, писати на стіні; щоб кожна родина чи група, яка завітає до замку, могла побачити його історію, торкнутися її, відчувати, погратися та долучитися до неї.

Отже, реалізатори проєкту вирішили показати історію замку в інтерактивному цікавому форматі, через цифрові елементи експозиції, де представлені головні події та постаті історії замку. Усе це загалом викликати інтерес до вивчення історії, залучати туристів.

Зокрема, в рамках проєкту «Хроніки замку «Паланок» туристам презентували «Сторожку солдата» – кімнату-фотозону з реконструйованими обладунками та одягом різних епох, а також смарт-музей.

«Замкова сторожка» розташована поруч зі входом до самого замку, вже у його внутрішній частині. Загалом це невелика кімната, приблизно 4 на 4 метри, що вміщує стелажі та дерев'яні вішаки, спеціальні підставки, старі меблі. Уздовж стін розміщені полиці, а на них – зразки взуття, виготовленого вручну, головні убори, різне спорядження. Окремо на підставці – луки та мечі, на спеціальних хрестоподібних вішаках – середньовічний одяг.

Тут презентовані реконструйовані костюми лучника XIV століття – з луком, стрілами, шоломом, верхнім одягом і навіть нижньою білизною; костюм XVI століття та з пізніших часів жупан, який носили в цих краях, і який чимось схожий на козацький, а також шапка, оторочена бобровою шерстю, тощо. Зі зброї тут – шабля піхотинця XVIII століття, шпага, меч XIV століття, композитний лук, угорський палаш.

На згадку про враження, отримані у замку, відвідувач може зробити незабутню світлину у відкритій фотозоні, відчувши на собі всю вагу середньовічної кольчуги, взявши до рук важкого меча, одягнувши шолом.

УДК 338.483.12:728.81-044.956:069:004.928(477.87)(043.2)

ОТОКАР КАСИНЕЦЬ, НАДІЯ КАМПОВ
Мукачівський державний університет

МУЗЕЙНО-АНІМАЦІЙНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗАМКІВ НА ЗАКАРПАТТІ

Інвестиційно перспективний напрям туристичного відродження має музейно-анімаційне використання найвеличніших фортифікацій держави, що є загальнонаціональним надбанням і повинні бути доступними для широких верств відвідувачів, і передусім молоді.

Музеефікація – напрям музейної діяльності, що полягає у перетворенні історико-культурних чи природних об'єктів на об'єкти музейного показу з

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. КРАЄЗНАВЧІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ТУРИЗМІ ТА РЕКРЕАЦІЇ	5
ГЕРМАН НАТАЛІЯ Туристично-рекреаційний потенціал Полісся	5
ЛЬТЬО ГАЛИНА, ЛУЖАНСЬКА ТЕТЯНА Історія краєзнавчих досліджень на Закарпатті	7
КАМПОВ НАДІЯ, КАСИНЕЦЬ ОТОКАР Смарт Музей як сучасна форма представлення культурної спадщини Закарпаття	8
КАСИНЕЦЬ ОТОКАР, КАМПОВ НАДІЯ Музейно-анімаційне використання замків на Закарпатті	10
КОТУБЕЙ ВІТА, ШТЕФАНЬО ЖАННА Туризм та краєзнавство як засіб формування національної культури	13
ЛЮСИК ТЕТЯНА Екскурсійна діяльність на Волині	14
МОРОЗ ФЕДІР Туризм в системі фізичного виховання учнівської і студентської молоді	17
ПЕРЕГУДА ЮЛІЯ Розвиток зеленого туризму в Україні	19
СЕКЦІЯ 2. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ СЕРВІСНОЇ ЕКОНОМІКИ	21
БЛИК ВЛАДИСЛАВ Передумови та ознаки цифрового етапу еволюційного розвитку туризму	21
БОЙКІВСЬКА ГАЛИНА, ГОНЧАР РОКСОЛАНА Диверсифікація та цифровізація в індустрії туризму	23
ГЕГЕДОШ КРИСТІАН Оцінка наукової діяльності вченого в умовах формування цифрового суспільства	24
ГОБЛИК-МАРКОВИЧ НАДІЯ, ХАУСТОВ ОЛЕКСАНДР Використання ГІС -технологій для підвищення туристичної привабливості регіону	26
КРИМКОВА ОЛЕКСАНДРА Розвиток віддалених форм зайнятості в Україні	28
ЛІТВІНОВА АНАСТАСІЯ Професійна підготовка майбутніх фахівців у сфері менеджменту	29
МАСЛИГАН РОМАН Підхід до організації функцій інтегрованої господарської діяльності кіберспортивних клубів	31
МЕДВІДЬ ЛАРИСА Використання простору міста в туризмі	33
РІЗУН АНДРІЙ, ЮРЧИШИНА ЛЮДМИЛА Цифрова економіка в індустрії туризму	35
ТОДЬЄРІШКО ЕРІКА Керування рухом основних фондів санаторно-курортного підприємства	37
ЧИЗМАР ІВАН Моделювання розвитку кіберспорту на основі методу лінійного програмування	38
СЕКЦІЯ 3. МЕНЕДЖМЕНТ І МАРКЕТИНГ ТУРИЗМУ, РЕКРЕАЦІЇ ТА КОМЕРЦІЙНИХ ПОСЛУГ	41
АНТОЛИК ГАННА КАМПОВ НАДІЯ, Особливості роботи менеджера в туристичній фірмі	41

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>